

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

În ziua poporirii Duchului sfânt.

Prășnuim astăzi prémărita minune a pogoririi Duchului sfânt preste apostolii Domnului. Împodobilim astăzi biserica Domnului cu verdetă, pentru că verdetă este simbolul vieții. Prin verdetă și prin cântări de laudă Domnului prășnuim astăzi vieța cea nouă inaugurată pre pământ prin pogorirea Duchului sfânt preste apostoli și prin înființarea sfintei sale biserici.

Prin înființarea bisericii poporile lumii intră în un nou stadiu. Se rumpe egoismul și vanitatea, cari caracterisază lumea vechiă, lumea de înainte de venirea Mântuitoriului Christos; și în locul acestora creștinismul inaugurează în lume iubirea evangelică, cu respectarea individualității naționale a poporilor.

Apostolii Domnului după pogorirea Duchului sfânt vorbesc în streine graiuri și cu streine învețături, vorbesc din inspirațiune divină cu fiecare popor în limba lui; și astfel după drept divin se sigilează pentru toate poporile dreptul de limbă în biserică și prin biserică.

Biserica Domnului dela prima sa funcțiune și dela înființarea celei dântăi comune bisericesci în Ierusalim a intrat în o luptă fără sfârșit cu „duchul lumii acesteia,“ carele în decursul veacurilor s'a arătat în diferite forme și direcțiuni greșite.

Sunt multe și astăzi aceste direcțiuni greșite. Și deci și în timpul de față grea este lupta bisericii cu aceste direcțiuni greșite pentru toate confesiunile, și mai grea este însă această luptă pentru biserica ortodocsă română.

Luptăm încă cu neajunsurile rămase nouă din trecutul de tristă aducere aminte; er greutățile tim-

pului de astăzi au venit pré repede asupra noastră. În fața acestei situațiuni avem însă o mângăiere în faptul, că la viitoriul bisericii noastre prin statutul organic suntem angajați a lucra cu toții, și astfel sperăm, că dacă toți de o potrivă în cadrul, carele ni-l normeză legea noastră organică, ne vom face cu deplină consciință datorința, — Dumneșeu ne va ajuta să facem față tuturor greutăților, — vină ele de ori unde.

Acelaș Duch sfânt, carele îl vedem pogorindu-se în prasnucul de astăzi în limbi de foc asupra apostolilor Domnului, va plati vecinic și asupra noastră, și ne va ajuta, ca să salvăm naia sfintei noastre biserici. Biserica Domnului s'a susținut, și s'a dezvoltat în butul tuturor greutăților, — ținând cu totă taria la caracterul pasitiv divin al sfintelor ei învățături și al sfintelor ei aședăminte. A ținé la acest caracter divin ne învață biserica în tot timpul și în special în o formă forte instructivă în sfanta sərbătore de astăzi.

„Caracterul pasitiv divin“ l'a esprimat Mântuitoriul Christos în cuvintele din evangelia lui Ioan: „cum aud judec, și judecata mea dreptă este, căci nu caut voia mea, ci voia Tatălui meu, Carele M'a trimis.“ Acest caracter pasitiv divin a fost stéua conducătoare a bisericii în decursul veacurilor în formularea docrinii, în organizațiune, în cult și în disciplină.

Sigilarea acestui caracter pasitiv divin al bisericii Domnului și al sfintelor ei aședăminte ni-o înfățișeză biserica în sfanta sərbătore de astăzi.

Ne închinăm astăzi și totdeuna sfintei noastre biserici, și nădejde bună avem, că ținând sus și tare la caracterul divin al bisericii, Dumneșeu ne va ajuta, ca atât în cele spirituale, cât și în administrațiunea

bisericească să-le facem toate la timp și cât mai bine spre premărirea lui Dumnezeu, și înaintarea poporului credincios!

Congresul național-bisericesc.

Sedința III.

S'a deschis în 9/12 Mai la orele 11 a. m. și după citirea protocolului ședinței a II s'au prezentat actele întrate.

S'au considerat cererile de concediu ale deputaților Drăgălina și Dr. Babeș.

Se prezintă raportul consistoriului metropolitan privitoriu la măsurile ce vor fi să se ia în fața nouelor legi religioase, și cel privitoriu la dotarea clerului de cătră stat, cari ambele se dau comisiunii bisericesci.

În fine cererea comunei Macea din diecesa Aradului, în obiectul întregirii parohiei, se dă comisiunii petiționare.

Urmază ordinea zilei cu referata comisiunii verificătoare.

La propunerea referentului comisiunii a deputatului Pavel Rotariu se verifică alegerea deputatului din cler Mateiu Voileanu, ales în cercul Solnoc.

A urmat apoi alegerea din cercul clerical al Clușului.

La această alegere au rezultat voturi egale pentru cei doi candidați, anume au obținut voturi egale candidatul Tului Roșescu protopresbiter în Cluș, și Dr. Remus Roșca profesor seminarial în Sibiu, o bilă a fost albă.

În sensul regulamentului trebuia să se mai facă odată alegere între acești doi candidați, și dacă și la acea a doua alegere erau voturile egale, atunci venia tragerea cu sorți, colegiul de alegere însă cu desconsiderarea regulamentului a tras sorți îndată dnpă prima alegere și sôrtea a cădută asupra popoului Tului Roșescu.

Din acest defect de formă la propunerea comisiunii verificătoare s'a anulat alegerea.

A urmat apoi alegerea de deputat mirenesc în cercul Turdej, credenționalul s'a dat domnului Pan-telemon Lucuța. Protestul s'a îndreptat contra comisariului consistorial Silvestru Moldovan, care ar fi respins o sumă de protocoale altcum neeseșționabile. Comisiunea verificătoare a constatat adevărul celor cuprinse în protest, și așa alegerea s'a cassat. Tot din asemenea motive s'a cassat alegerea deputatului Ioan Șandru din cercul mirenesc al Sighișorei, și a deputatului Gavrillette, din cercul mirenesc Beliu, diecesa Aradului.

Fiind actele în ordine, s'au verificat alegerile deputaților Zeno Mocsonyi, Dr. Eug. Mocsonyi, Dr. Oprea, Budințan, Dr. Manguica, Georgiu Popovici, Filaret Musta, Dr. Georgiu Popovici, Sebastian Olariu, Ioan Pinciu, Trifon Miclea și Adam Filip.

A urmat apoi la ordinea zilei raportul general din plen al consistoriului metropolitan. Raportorul comisiunii verificătoare a fost deputatul Coriolan Bre-diceanu.

Raportul s'a luat la cunoștință în vederea împregiurării, că aproape fiecare punct se va ilustra cu raporte speciale.

Deore-ce acuma se implinesc 25 de ani dela inaugurarea constituționalismului în biserica noastră, la propunerea consistoriului metropolitan și a comisiunii momentul acesta se va eternisa prin o doc-sologie festivă arangiată din acel incident. Docsologia se va celebra Joi la înălțarea Domnului în biserica din Sibiu-Cetate, la care congresul va lua parte în corpore. Acest conclud unanim s'a luat cu mare însuflețire.

Sedința a IV-a.

S'a ținut la 10/22 Mai 1895. la orele 10 dimi-néța. Să cetesce protocolul ședinței a III-a și se autentică.

Președintele prezintă credenționalul deputatului Ioan Bran de Lemeni care se transpune comisiunii verificătoare.

Președintele prezintă cererile de concediu ale deputaților: Constantin Gurban, Ioan Papp, Vasile Pagubă, Ioan Bran de Lemeni pentru întrégă sesiunea și Ioan Buna pe 8 zile; concediile cerute se acórdă cu escepțiunea concediului cerut de Ioan Bran de Lemeni, încă neverificat, a cărui cerere se transpune comisiunii verificătoare.

Președintele prezintă raportul consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc, însoțit de rașiociniile fundațiunei „Gozsdu“ pe anul 1894, revêdute, aflate în regulă și aprobate de acela; se transpune comisiunii speciale.

În necs cu concludul de sub Nr. prot din ședința trecută deputaților: Ioan Pinciu, Titu Hațeg, Sebastian Olariu, Trifon Miclea, Vasile Beleş, Georgiu Popovici, Aurel Novac, Ioan Manguica, Ioachim, Fulea, și Dr. George Popovici, se acórdă conform cererei lor concediile cerute.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunii bisericesci, carea prin referentul Ignatie Papp referă asupra raportului general despre activitatea consistoriului metropolitan ca senat strins bisericesc în periodul dela congresul din 1891 până la 31 Decembre 1894, la care este aclus conspectul datelor statistice despre teritorii și mișcarea populațiunei, despre statul personal al clerului, despre fluctuațiunea în cler, despre personalul didactic la instituttele clericale, despre clerici (candidați la preoție) și despre cauzele matrimoniale și disciplinare.

Cetindu-se acest raport la propunerea comisiunii congresul îl primesce în general de basă la desbaterea specială și se aclude la protocol.

Trecând la desbaterea specială comisiunea pro-

pune ca „Raportul se se ia la cunoștință cu adău-
sul, că consistoriul metropolitan se continue a stărui
ca consistoriile eparchiale se provadă cu datele re-
cerute toate rubricile formularelor staverite pentru
culegerea și ascernerea datelor statistice conform
concluseror congresuale Nr. 62/886 157 888 și
67/891. Deputatul Ioan cav. de Pușcariu propune
ca în conspectul datelor statistice să se trecă o nouă
rubrică, în care să se inducă suma totală a datelor
din toate eparchiile. Congresul primesce propunerea
comisiunii cu amandamentul deputatului Ioan cav.
de Pușcariu.

Aceeași comisiune având în vedere că despre
tipărirea cărților bisericesci cu litere, consistoriul
metropolitan nu amintesc nimic în raportul său,
având în vedere, că lipsa acelor cărți devine din zi
în zi tot mai simțită, propune și congresul decide
consistoriul metropolitan se însărcinează a stărui, ca
conclusele congresuale despre tipărirea cărților bise-
ricesci cu litere latine să se eșecute cât mai curând.

Se prezintă opiniunea comisiunii școlare relativ
la propunerea consistoriului metropolitan dto 5 Maiu
a. c. Nr. 43 în cauza ameliorării dotațiunilor învê-
țătoresci după art. de lege 26 din 1893.

În conformitate cu dispozițiunile §-ului 28 din
regulamentul afacerilor interne congresuali se va
pune la ordinea zilei după pertractarea raportului
general al consistoriului metropolitan ca senat școlar.

La ordinea zilei raportul comisiunii financiare,
care prin referentul Traian Barzu referă asupra
raportului general al consistoriului metropolitan ca
senat epitropesc pe timpul dela 1 Octombore 1891
până la 31 Decembre 1894.

Dându-se cetire raportului, la propunerea comi-
siunii congresul îl ia la cunoștință atât în general
cât și în special și îl alătură la protocol.

Aceeași comisiune referă asupra raportului
consistoriului metropolitan, în care cu provocare la
concluser congresual de sub Nr. 162 1891 arată,
că în privința daunei de fl. 184,06, cauzată prin
fostul controlor Eliă Măcellariu în averea fondului
celor două eparchii înființându, a înacționat lăsămên-
tul acestuia și că a câștigat procesul, dar eșecuti-
nea n'a eșeptuit-o din motivul, că nu este nici o
speranță pentru eșcontentare cu suma de sus : deci
consistoriul metropolitan, având în vedere, că din
suma arătată de fl. 184,06 fostul cassariu Atanasie
Cimponeriu a solvit la cassa metropolitană suma de
fl. 64.25 propune : Congresul să stérgă din evidență
pretensiunea fondului celor două eparchii contra lă-
sămênțului fostului controlor Eliă Măcellariu, ca ne-
incasabilă.

La propunerea comisiei se ia următorul
conlus :

De-ore-ce pretensiunea din cestiune și așa este
intabulată pe realitățile rămase după răposatul con-
trolor Eliă Măcellariu, să se aștepte până se va rea-
liza licitațiunea din altă parte interesată, având apoi

consistoriul metropolitan conform rezultatului a face
la timpul seu propunere în privința eventualei șter-
geri a pretensiunii de fl. 184.06

Sedința a V-a.

S'a ținut la 12 Maiu 1895. 9 ore înainte de amêdi.
Cetindu-se protocolul ședinței a IV-a se autentică.

Se prezintă credenționalul deputatului Dr. A-
lecsandru Bireescu, care să predă comisiunii veri-
ficătoare.

Se prezintă cererea deputatului Dr. Nicolau Oncu,
ca să fie verificat și fără credențional dându-se tot-
odată și concediu pe întrêga durată a sesiunii con-
gresului, care se transpune comisiunii verificătoare.

Se prezintă rugarea deputatului Dr. Alecsandru
Bireescu pentru concediu pe întrêga durată a sesiunii
congresuale, care până la verificare să ține la biurou.

Se prezintă rugarea deputatului Dr. Iosif Gall
pentru concediu pe întrêga durată a sesiunii congre-
suale, care până la verificare se ține la birou.

Se prezintă rugarea deputatului Simeon Demian
pentru concediu pe restul actualei sesiuni congre-
suale ; concediul cerut se acórdă.

Consistoriul metropolitan prezintă proiectul de
regulament despre organizarea învêțămênțului în șco-
lele populare, care se transpune comisiunii școlare.

Raportul delegațiunii congresuale în afacerile
pendente, referitoare la despărțirea ierarchică, se trans-
pune comisiunii organizătoare.

Înainte de a trece la ordinea zilei deputatul
Ioan cav. de Pușcariu espune propunerea în afacerea
fundațiunii Mutovsky, care se transpune comisiunii
speciale în afacerile fundațiunii Gozdsu.

Tot înainte de a trece la ordinea zilei Esce-
lența Sa Înalt Preasânțitul Domn arhiepiscop și
metropolit Miron Romanul propune, ca Sâmbătă în 13
Mai la 9 ore a. m. se se celebreze parastas pen-
tru fericitul arhiepiscop și metropolit Andreiu Baron
de Șaguna și pentru fericitul mecenat Emanuil Gozdsu,
care se primesce.

Urmédă ordinea zilei.

În conformitate cu propunerea comisiunii veri-
ficătoare deputații mireni : Ioan Bran de Lemény ales
în cercul Sêliște, Dr. Nicolau Oncu ales în cercul
Giula, Dr. Alecsandru Bireescu ales în cercul Pan-
ciova se verifică și totodată li se acórdă concediul
cerut pe întrêga sesiune congresuală.

Comisiunea verificătoare raportéză asupra alege-
rilor deputaților mireni în cercul Cluj și Arad-Radna
și propune : Actul electoral din cercul mirenesc Cluj
și cel din cercul mirenesc Arad-Radna se află în ordi-
dine, cu toate acestea pentru ponderose motive bise-
ricesci propunerea în meritul verificării deocamdată
se ține în suspens cerându-se prealabila opiniune a
sinodului arhieresc asupra dreptului pasiv electoral
al aleșilor.

Deputatul Dr. Ilarion Pușcariu face următórea
contra propunere : De-ore-ce comisiunea verificătoare

constată că actele electorale sunt în ordine, deputații cercului Cluj și cerc. Arad-Radna se se verifică; ér dacă există óre-care fapte vătămătóre pentru interesele bisericeii, cari s'ar fi comis din partea deputaților aleși, acelea se se dea în calea sa spre cercetare.

Deputatul Dr. George Popa face propunerea, ca propunerea comisiunii se se redea aceleia spre stilisare nouă.

Deputatul Vasile Mangra face contra propunerea ca măritul congres național bisericesc se anuleze alegerea de deputați congresuali a dlor Dr. Iosif Gall și Ioan Beleş.

Punându-se la votare propunerea de amânare a deputatului Dr. George Popa acea se primesce și așa propunerea comisiunii verificătóre se redă spre stilisare nouă.

Comisiunea școlară prin referentul ei Ioan Ionaș raportéză asupra raportului general al consistoriului metropolitan ca senat școlar pe periodul de 3 ani dela 1891/92 până 1893/94.

Dându-se cetire raportului deputatul Nicolae Zigre propune și se enunță: Raportul se primesce drept basă pentru desbaterea specială și se aclude la protocol.

Trecându-se la desbaterea specială comisiunea școlară propune ér președintele enunță:

1. Consistoriul metropolitan se însărcinéză de a lua și mai departe dispozițiile de lipsă pentru ameliorarea frecuentării atât a școlei de tóte ȃilele, ca și acelei de repetiție.

2. Cu privire la școlele comunale și de stat, locuite de credincioși de ai nostri, consistoriul metropolitan se stăruéscă, ca elevilor nostri, cari cercetéză acele școle, se li-se propună religiunea și cântările bisericesci, ér la finele anului școlar protopresbiterii tractuali se țină cu dênșii examen din acele obiecte.

3. Deórece în raport nu se arată câți elevi de religiunea nóstră cercetéză școlele medii, care nu sunt sub direcțiunea metropoliei nóstre, pe viitor consistorul metropolitan se raporteze și despre acésta.

Comisiunea organizătóre prin raportorul ei Coriolan Bredicean referéză asupra comunicatului consistoriului metropolitan din ședința plenară în cauza amânării congresului național bisericesc și constată că

1, pe basa actelor Escelența Sa Archiepiscopul și metropolitul a făcut la 1/13 Aprile 1894 la locul competente prealabila notificare în scopul convocării congresului național bisericesc pe 1/13 Octombrie 1894 punctual, conform §-lui 152 din statutul organic și în înțelesul concludului congresual Nr. 142/886 p. II.

2. la rescriptul Dlui Ministru de culte și instrucțiune Nr. 26260 din 30 Maiu 1894, prin care se notifică Escelenței Sale, că din cauza agitațiunei politice a poporului român Dl ministru nu a aflat oportun a așterne pe acel timp prealabila notificare

a Escelenței Sale la Maiestatea Sa, — dară a pus în vedere așternerea notificării prealabile în decursul verei acelu an, încât împrejurările politice amintite vor lua o direcțiune favorabilă, Escelenția Sa la acest rescript ministerial a solicitat în 22 August 1894 așternerea notificării prealabile la Preainaltul loc, arătând necesitatea imperiósă a întrunirii congresului pentru funcționarea normală și legală a organelor sale, apoi remonstrând în contra motivului Dlui ministru de culte și instrucțiune, că considerațiuni politice ar putea avea influință asupra convocării la timpul statutariu a congresului național-bisericesc, accentuând în special ca un fapt de notorietate publică, că congresul nostru bisericesc-național nu se întrunescé occasionaliter, ci în període regulate și nu au amestecat nici când în consultările sale întrebări politice, ci ca corporațiune de caracter curat bisericesc, a lucrat totdeauna în cadrul seu legal statorit în statutul organic.

3. că, neprimind Escelenția Sa nici în urma solicitării de sus resoluțiunea dorită la notificarea prealabilă, și apropiându-se terminul de 1/13 Octombrie 1894, la care avea se se întrunescă congresul național bisericesc, a înaintat la 22 Septembrie 1894 de nou o solicitare la ministrul de culte și instrucțiune, dar tot fără rezultat.

4. Dl ministru de culte și instrucțiune abia la 31 Octombrie 1894 după terminul, când era se fie întrunit congresul, a notificat Escelenței Sale sub Nr. 54342/94 că Maiestatea Sa a binevoit al autorisa: se póta deocamdată amána convocarea congresului.

5. Escelenția Sa a așternut tóte actele referitóre la acest obiect consistoriului metropolitan, carele în ședința VI-a din 1 Noembrie 1894, luând cu regret act despre situațiunea abnormală, ce s'a creat bisericeii nóstre, mai întâi prin impedecarea convocării congresului la terminul statutariu, ér mai târziu prin amânarea congresului pe timp nedeterminat, și avénd în vedere interesele generale ale bisericeii, a defipt terminul pentru întrunirea congresului pe ȃiua de 7/19 Maiu a. c. Totodată a decis consistoriul metropolitan, ca înaintându-se notificarea prealabilă despre convocarea de nou a congresului național-bisericesc prin ministrul de Resort la Maiestatea Sa, cu acea ocasiune se se combată de nou motivele din primul rescript ministerial, cari póte că s'au folosit ca argumente și pentru amânarea congresului prin rescriptul ministerial din urmă.

6. Urmând apoi la notificarea prealabilă făcută pe basa decisului Consistoriului metropolitan de mai sus resoluțiunea ministrului de culte și instrucțiune Nr. 23243 din 6 Main 1895, prin care comunică Escelenței Sale Dlui archiepiscop și metropolit, că Maiestatea Sa a binevoit preagrațios a lua la cunoscință aprobatóre convocarea de nou a congresului, Escelenția Sa l'a convocat pe ȃiua de 7/19 Maiu a. c. Pe basa acésta propune: Congresul ia

La cunoscință procederea și ținuta Escelenției Sale și a Consistoriului metropolitan, aprobă toți pașii întreprinși pentru susținerea nestribită a dreptului bisericeii noastre de a ținea congres național bisericesc în vigoarea §-lui 152 al statutului organic, și are încredere, că Escelenția Sa Inalt Prea sântitul Domn arhiepiscop și metropolit precum și Consistoriul metropolitan și în viitor tot cu aceea rezoluțiune și energie va apăra constituțiunea bisericeii noastre ca și de astădată.

După aceste deputatul Paul Rotariu face următorul amendament: Spre evitarea împedecărilor de asemenea natură în viitoriu, congresul și exprimă adânc simțitele sale regrete pentru împiedecarea suferită pe motive neîntemeiate din partea guvernului și totodată autorisează Consistoriul metropolitan, ca se continue a dovedi ministeriului rătăcirea sa de până acum.

Punându-se propunerea comisiunii la vot, cu delăturarea amendamentului făcut de deputatul Paul Rotariu se primesce propunerea comisiunii.

Se pune la ordinea zilei Raportul comisiunii financiare asupra Raportului consistoriului metropolitan referitoriu la „Regulamentul despre administrarea afacerilor episcopesci.”

Referentul comisiunii dl. Traian Barzu spunând istoricul acestui obiect, începe dela congresul din 1868 când dl. cav. de Pușcariu a prezentat un proiect de această natură, ajunge la propunerea dlui Parteniu Cosma făcută în congresul din 1881, apoi la conclusele luate de congresul din 1886 și 1891 cari toate solicitau crearea acestui regulament, vine la surprindătoarea constatare că toate decisiunile luate în trecut în această cestiune vin în conflict cu statutul organic, care asigură autonomia tuturor părților constitutive ale Metropoliei noastre, că afecerea din cestiune nu cade în competența congresului, ci în a siguraticelor sinode eparchiale, că congresul poate regula numai afacerile episcopiei metropolitane, carea în sensul §-lui 168 din stat. org. nu pot administra altă avere decât numai „fondurile” metropoliei „ca atare” ér în proiectul din cestiune, pe calea apelatei s’ar da consistoriului metropolitan ingerință și în afacerile financiare ale eparchiilor sufragane, ceea-ce nu cade în competența lui.

Deci în numele comisiunii financiare face următoarea propunere:

„Congresul enunță, că nu este de lipsă a regula afacerile episcopesci în metropolia întregă, și deci nu intră în dezbateră meritorie a proiectului de regulament din cestiune, prezentat de către consist metropolitan, fiind-că:

1. Conform punct I. din dispozițiunile statutului nostru organic fiecare eparchie își poate regula afacerile sale episcopesci independent de celelalte eparchii, ér prin regulamentul din cestiune eparchiile se lipsesc de acest drept cardinal al lor, fără ca această ingerință în afacerile interne ale eparchiilor

să fie justificată prin interese bisericesci mai înalte, neavând singuraticile eparchii între sine nici o cauză comună, care se reclame o procedere uniformă.

2. Deorece în regulamentul din cestiune se admite dreptul de apelațiune la consistoriul metropolitan în toate afacerile episcopesci, cea ce e în vădită contradicere cu spiritul și cu dispozițiunile apriate ale statutului organic, căci §. 167 din statut, prin care s’au stabilit cauzele apelabile la consistoriul metropolitan, arată lămurit că afacerile de natură episcopescă administrativă nu sunt cuprinse între cele apelabile.

3. Fiind-că consistoriul metropolitan nu este astfel organizat, încât se potă corespunde datorințelor ce i-se impun prin amintitul regulament, căci prin admiterea apelabilității în toate afacerile episcopesci, agendele consistoriului metropolitan s’ar înmulți foarte, și deci administrațiunea averilor bisericesci numai s’ar complica fără vre-un folos practic, și fără vre-o necesitate simțită.

4. În fine deorece acum afacerile episcopesci în toate trei eparchiile sunt deja regulate prin normative speciale, cari sunt puse de mai mulți ani în pracsă, și s’au dovedit de corăspundătoare, ér prin introducerea unui regulament nou și scôtarea din vigoare a celor esistente, s’ar cauza spese și greutăți nejustificabile.”

Atât vorbirea provocătoare, dealtmintrelea binesimțită a referentului, cât și mai ales propunerea comisiunii a produs o mișcare generală și proteste vii în congres.

Escelenția Sa Metropolitul imediat după cetirea propunerei a și dat expresiune indignățiunii sale asupra spiritului ce se manifestă în propunerea comisiunii, tendință carea ar duce la descompuerea ér nu la consolidarea metropoliei, și fiind timpul înaintat a încheiat ședința, anunciând cea următoare pe după mătădi la 5 ore, când se va continua dezbateră asupra acestui obiect.

În ședința de după amădi, cel dintăiu orator, care a și făcut contra propunere, carele a topit toate argumentele comisiunii financiare, și o a induplecat la capitulare a fost

Dl Parteniu Cosma, carele nainte de toate constată, că obiectul acesta de când s’a pus pe tapet în congresele noastre, totdeuna s’a dat spre pertractare la comisiunea orga isătore, și numai din nebăgare de samă s’a putut da de astădată la comisiunea financiară, carea apoi în necunoscința anteactelor din intuițiunea proprie, a putut se vină la rezultatul surprindător cere ni-l’a prezentat.

Dl raportor — dice dl Cosma — află sorgintea acestui obiect în congresul din 1868 și anume în aclusul D, al protocolului acelu congres pe carele îl atribue d-lui cav. de Pușcariu.

Este adevărat, că congresul din 1868 s’a ocupat cu acest obiect, aclusul D nu este însă propu-

nera individuală a d-lui cav. de Pușcariu, ci este elaboratul comisiunii de 27 a celui congres.

Anume fericitul metropolit Șaguna între alte proiecte a prezentat congresului un „Regulament pentru organizarea trebilor bisericesci, școlare și fundaționale.”

Acesta a fost cel mai ponderos obiect al congresului din 1868 din care s'a născut Statutul nostru organic.

Suntem câți-va și în congresul acesta carii ca membrii ai congresului din 1868 din intuițiunea proprie cunoșcem sorgintea proiectului din cestiune, și nu din concludul Nr. 105/868 la care s'a provocat dl raportor.

Congresul a esmis din sinul seu o comisiune de 27, ca se studieze amintitul proiect de Regulament și se-l pregătască pentru pertractare în p'en.

Șapte înși suntem aci și anume toți trei Preasânții arhieriei, apoi Ioan cav. de Pușcariu, Dr. Alesandru Mocsonyi, Vincentiu Babeș și eu, cari am fost membrii ai congresului din 1868 și toți șapte am fost și membri ai comisiunii de 27.

Comisiunea a împărțit vastul material după natura obiectelor ce conținea în trei părți, și anume: în afaceri bisericesci, economice, și școlare, ér pe sine pentru accelerarea lucrurilor s'a împărțit în trei subcomisiuni în bisericescă, economică și școlara, având fiecare a lucra separat, și a-și presenta elaboratul la plenul comisiunii de 27 spre pertractare.

Tóte trei subcomisiunile și-au terminat elaboreatele sale. De a fi dat Dđeu ca membrii congresului se aibă paciență ale pertracta pe tóte, căci între împrejurările de atunci tóte ar fi obținut sancțiunea Prea înaltă. În muncă intensivă de trei săptămâni însă toți am obosit, și n'a ajuns la pertractare nici în sinul plenului comisiunii nici în congres decât numai elaboratul subcomisiunii I. acesta a fost Statutul organic de astăzi, ér elaboreatele subcomisiunii II. a cărei referent a fost dl Ioan cav. de Pușcariu, și al comisiunii III s'au alăturat la protocol și s'au păstrat ca material pentru procsimul congres.

Congresul în 1870 s'au ocupat numai cu proiectul III despre organizarea provisorie a învățământului, ér proiectul II. „despre economia bisericescă, școlară și fundațională” a rămas tot numai ca material în protocolul congresului din 1868, până la congresul din 1881, când congresul a îndrumat pe consistoriul metropolitan, ca folosindu-se și de acel material se pregătască proiectul, carele în fine ni s'a prezentat în formă de „Regulament despre administrarea afacerilor epitropesci.”

Și acum după o muncă grea de atâția ani, vine comisiunea financiară, și prin raportul său cu un zel și cu un foc vrednic de o cauză mai bună, ne invinuesce, că noi, când ne nisuiam se regulăm afacerile epitropesci, afacerile de avere ale bisericeii în mod uniform în întreaga metropolie de jos până sus, nu facem nici mai mult nici mai puțin, decât vio-

lăm legea noastră fundamentală: Statutul organic, prevaricăm în dreptul sinódelor eparchiale, pentru că numai ele sunt îndreptățite a regula afacerile epitropesci, fie-care pentru eparchia sa, ér noi congresul numai cu administrarea averei metropoliei ca atare ne putem ocupa.

Dar sê-mi arate dl referent, carele trage la îndoielă competența congresului în cestiuni de „regulare,” acel § al statutului organic, carele autoriséză pe sinódele eparchiale ca se reguleze asemenea cestiuni în eparchii.

Nu va fi în stare dl raportor sê mi dovedescă acêsta, pentru-că §-ul 96 al stat. org. carele norméză tacsativ competența sinodului eparchial, nu cunoșce astfel de drept al sinodului, ci în punctul 3 îl mărginesc la: „îngrijirea și controlarea averei mișcătore și nemișcătore a realităților și fondurilor, cari fac proprietatea eparchiei,” din contră eu îi dovedesc cu §-l 154 al statutului org. că numai congresul are acest drept.

Êtă ce đice §-ul 154: „De competența congresului se ține: . . . 2, Regularea și conducerea tuturor trebilor bisericesci, școlare și fundaționale pentru întreaga metropolie.”

(Va urma.)

D I V E R S E .

* *Docsologie.* Conform concludului congresual din ședința a III, Joi în điaua Înălțării Domnului, s'a ținut o „Docsologie” festivă în biserica noastră din Sibiiu-cetate.

Sânta liturgie o a celebrat Preasânția Sa părintele episcop al Aradului Ioan Mețianu, asistat de Preacuvioșia Sa domnul archimandrit Iosif Goldiș, Augustin Hamsea protosincel, și de protopresbiterii Ioan Papiu și Ignatiu Papp. Ca diacon a funcționat profesorul Dr. Remus Roșca.

Cântările liturgice le-a executat corul elevilor seminariali sub conducerea domnului Georgiu Dima.

Imnul „Înălțării Domnului,” o admirabilă compozițiune a dlui Georgiu Dima, l'a executat un cor micșt, compus din membrii reuniunii române de musică din Sibiiu.

La liturgie și docsologie a asistat congresul în corpore.

După sânta liturgie a urmat Docsologie, sub decursul căreia s'a cetit rugăciunea de mulțămire, în care s'a intercalat rolul mare ce jócă autonomia noastră bisericescă, ca scut al religiunei și naționalității noastre.

În amintirea iubileului de 25 de ani ai constituționalismului nostru s'au fotografat membrii congresului.

Tabloul acela va fi un dulce suvenir pentru deputați, și o frumósă eternizare a đilei.

* *Parastas.* Sâmbătă în 25 Mai s'a celebrat în biserica din Sibiiu-cetate în ființa de față a Prea Sântilor Prelați ai bisericeii noastre și membrilor congresuali prin

Prea Sântia Sa părintele Episcop Nicolae Popea asistat de Prea Cuvioșiele lor Archimandriții Dr. Harion Pușcariu și Filaret Musta de protopresbiterii Zaharia Boiu și Adam și de diaconul Dr. Traian Badescu un parastas pentru odihna sufletelor răposaților Andrei Baron de Șaguna și Emanuel Gozdu.

* **Dela congres.** Congresul național-bisericesc s'a încheiat Luni în 15/27 Mai la orele 1 p. m. după-ce și-a terminat toate obiectele.

În ședința acesta s'au făcut și reconstituirea consistoriului metropolitan.

Locuri vacante au fost în senatul bisericesc cel al asesorului Crăciunescu, care a răposat, în senatul școlariu cel al fostului profesor seminarial Ioan Popescu, în senatul episcopesc cel al asesorului Frateș, care s'a declarat vacant, fiind domnul asesor Frateș greu bolnav, și din această cauză pensionat.

În senatul bisericesc s'a ales vicariul Iosif Goldiș, archimandrit, în senatul școlar s'a ales asesorul consistorial Zacharie Boiu, în cel episcopesc asesorul consistorial Mateiu Voileanu.

În senatul episcopesc s'a ales asesor suplent în locul decedatului protopresbiter Romul de Crainic, profesorul seminarial Dr. Remus Roșca.

Prin alegerea de asesor ordinar în senatul bisericesc a archimandritului Iosif Goldiș, devenind vacant un loc de asesor suplent în senatul bisericesc, s'a ales de asesor suplent protosințelul Augustin Hamsea și prin alegerea de asesor ordinar ordinar în senatul școlariu a domnului asesor Zacharie Boiu, devenind vacant un loc de asesor suplent în acest senat, s'a ales de suplent protopresbiterul Iuliu Dan.

* **Din literile fundațiilor diecesane** s'a tipărit partea primă ce conține „Faur“ „Paffy“ „Birta“ și „Zsigaiana“ din Orade. Cei cari reflectează la stipendii, caută se cunoscă literile fundamentale. În această broșură oficială capetă deslucirile necesare. Essemplare de vândut sunt la tipografia diecesană. Prețul unui essemplar 20 de cruceri, în folosul fondului alumneal.

* **Bibliografie.** „Prietenul Săteanului român.“ Sfături în formă de dialog pentru elevi și adulți compusă de Ioan Pop Reteganul, cu un adaos de poezii alese. Acesta este titlu unei instructive scrieri apărute de curând. Partea primă este întocmită în formă de dialog în care într'un stil ușor se predau cetitorilor sfaturi și povești de care poporul nostru dințnic are lipsă. Țr în partea a doua autorul a tipărit o colecțiune de poezii dela cei mai buni scriitori ai noștrii. Prețul acestei cărți bune este numai 30 cr.

* **Bibliografie.** A apărut de sub tipar: „Indreptar practic în economia rurală compus de mai mulți preoți în funte cu Ioan Baciu. Să pôte procura și dela tipografia noastră diecesană. Prețul 2 corone plus 5 cr. pentru porto.

* **Munca Albinelor.** Când timpul este frumos, o albină lucrătoare pôte în șese seu de ce preumblări, să viziteze dela 40 până la 80 flori și să recolteze 1/16 de gram de nectar. Decă ea va suge 200 seu 400 caliciuri,

va stringe 1/3 de gram. În nise condițiuni bune, ea va avé neve de aprópe cinci-spre-dece zile, pentru-ca să adune un gram; fi va trebui dér mai mulți ani, pentru ca să fabrice 1 kilogram de miere, care va umplé aprópe 3000 celule dintr'un fag.

Un stup cuprinde 20—50,000 albine, din cari jumătate prepară mierea; cea-laltă parte alérgă pentru trebuințele locuinței și ale familiei. În o di frumoasă, 16—20,000 vor puté, în șese seu de ce preumblări, să exploreze dela 3 până la 8 milioane flori, adecă mai multe sute de mii de plante. De altmintrelea, localitatea trebuie să fiă favorabilă pentru prepararea mierei și ca plantele, cari produc mai mult suc necesar, să crească în apropiere de stup. Un stup pôte recolta până la 10 kilograme nectar într'o di. Un stup cu 30.000 albine pôte, în nise bune condițiuni, să dea mai bine de 8 kilograme de miere pe di.

* **Un mort înviat.** Acum șapte ani a murit în Belgrad un copil în vârstă de șapte ani, fiul unui negustor de fructe, numit Georgevici; în Sêrbia au obiceiul ca să se pună în sicriul răposatului câteva monede.

Comerciantul de fructe fiind bogat, pune o mulțime de bani în sicriul fiului seu. Groparii aflând acesta, să hotărira să pună mâna pe bani. În timpul nopții ei se reîntórseră în cimitir, scóseră capacul sicriului și să pregătiau să ia banii, când copilul să ridică de odată, aruncând în jurul seu priviri înspăimântate.

Când hoții și veniră puțin în fire luară pe micul înviat și'l duseră la un doctor.

Întâmplarea voi ca acest doctor să fie tocmai acela, care constatase decesul copilului. Cum el avea interes. ca greșala sa să rămână necunoscută, și cum pe de altă parte groparii nu voiau de loc să facă șgomot împrejurul acestei afaceri, ei să hotărira să cocoloșescă lucrurile. Doctorul dădu pe copil în îngrijirea unei familii, care locuia într'un sat fórte depărtat de Belgrad. Acum de curând această familie s'a mutat la Belgrad.

Tinêrul Georgevici fu însărcinat într'o di să cumpere fructe, și din întemplantare copilul se duse tocmai la prăvălia părintescă. Mama sa fu fórte mirată de ciudata asemănare dintre acest copil și răposatul seu fiu.

Ea făcu cercetări spre a-i afla numele familia și trecutul lui. Bêiatul îi povesti că „sunt mulți ani de când să deșteptase într'un loc întunecos și nise necunoscuți l'au dus la un domn, care a fost fórte bun pentru el.“ Se făcu imediat o anchetă și se descoperi că în adevér copilul acesta e fiul Georgevicilor; nu se putu înse da de urma doctorului și a groparilor.

E interesant, că părinții adoptivi ai copilului nu vor cu nici un chip să'l dea adevérăților săi părinți; de aici se desvóltă un proces, care va veni în curând înaintea tribunalelor și care va pasiona opiniunea din Sêrbia.

* **Un mareșal, care dimișioneză.** Numai în Orientul romantic, unde încă n'a dispărut humorul din jularul minaretelor și al muesinilor, pôte să se mai întemplantare un astfel de cas interesant și hazliu. Soldații armatei turcesci nu sunt legați de domnitorul și poruncitorul lor prinjurământ, ci prin un simplu contract autenticat de notar public. Relațiunile dintre domnitor și soldat sunt a

semea relațiilor, ce se află la noi între stăpân și ser-
vitor. Fiesce-care soldat are dreptul de-a părăsi pușca
și sabia, dăr trebuie ca demisiunea să fiă dată la timp.
Terminul de demisie e stipulat în modul următor: pen-
tru sub-locotenenți 2 săptămâni, pentru căpitani 4 sâp-
tămâni, pentru coloneli 2 luni, ér pentru mareșali 6 luni.
O știre sosită din Constantinopol vestește că pașa ba-
ronul Goltz s'a folosit de acest drept asigurat prin con-
tract și a demisionat din postul, ce ocupa în armata
turcască.

Nr. 201/1895.

Concurs literar.

Adunarea generală ordinară a reuniunii distric-
tuali învățătorești aradane, în ședința sa a doua dela
6/18 Aprilie a. c. sub Nr. 15 al protocolului, con-
form punctului II. din reportul general al comitetu-
lui central, a decis, ér comitetul prin subscrisul biu-
rou, escrie prin acésta premiu de 100 fl. (una sută)
fiorini v. a. pentru cea mai buna carte românescă,
menită ca manual în șcôla poporală, din ori ce ram
al învățământului, cu termin de concurs până la 1
Martie n. 1896, pre lângă următoarele condițiuni:

1) Cartea să conțenă întreg materialul de în-
vătământ al ramului respectiv.

2) Cupriusul să nu fie vast, dar împărțit în
grade concentrice; să fie spus în stil clar și con-
cis, și scris cu ortografia academiei.

3) Lângă manuscriptul scris în trei esemplare
anonime să se acudă o cuvertă sigilată provădută
cu un motto, carea să conțenă în lăuntru numele au-
torului.

4) Dreptul de proprietate se va regula spețial
între reuniune și autor.

5) Manuscriptele să se trimită la adresa pre-
ședintelui reuniunii în Arad, cel mult până la ter-
minul susamintit.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central,
ținută la 4/16 Mai 1895.

Teodor Ceantea, m. p.
președinte.

Nicolae Ștefu, m. p.
secretar I.

Convocare.

Pe baza concludului conferinței învățătorilor ro-
mâni din tractul Aradului ținută în Semlac la 25
Oct. st. v. an. tr. se convoca conferința I. din a.
c. carea se va ținea în comuna Șeitin în 23 Maiu
st. v. an. curent. adecă a treia și a sftelor Rosalii.

Programa:

I. Diminéta.

1. La órele 7 întrunire în sftă biserica com.
gr. or. din loc asistând la chemarea duchului sânt.
2. Deschiderea ședinței prin președintele.
3. Cetirea și autenticarea protocolului ședinței
premersé.

4. Ascultarea examenului în șcôla învățătorului
Ioan Roman și eventual și în altele.

II. După ameađi.

5. Raportul presiului.

6. Disertațiuni resp. prelegeri practice.
  7. Luarea dispușețiunilor pentru esecutarea con-
cluselor adunării generale.
  8. Incasarea tacselor.
  9. Defigerea timpului și a locului pentru procsima
conferința.
  10. Propuneri.
  11. Încheierea ședinței.
- Arad, la 12 Maiu st. v. 1895.

Ioan Efticiu,
președinte.

Iosif Moldovanu,
notariu.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu dela șcôla
din Șiria, suburbu „Cremenisze“ devenit vacant prin mu-
tarea învăț., Ioan Vancu, la șcôla din Arad-Șega, să es-
crie concurs cu termin de alegere pe 20 Iulie (1 Au-
gust) c.

Emolumintele înbinate cu acest post sunt cuartir
liber cu grădină de legume, salar anual 400 fl.; 10 or-
gii lemne din care are a să încăldi și sala de învătă-
mânt, pentru curățirea și încăldirea șcôlei respective cu-
ratorat 35 fl.

Dela recurenți să recere ca se producă testimoniu
preparandial de cualificațiune învățătorescă și cel din
limba magiară, ér cei cu clase gimnasiale, reale ori ci-
vile precum și cei ce vor dovedi, că au cunoscintă com-
pletă despre note, sunt desteri în stupărit, grădinărit, po-
mărit, cultivarea vermilor de mētasă etc. vor fi preferiți.
— Cel ales este îndatorat a conduce fără altă remunerațiune
una din stranele st. bisericii și să ocupe necondiționat
cuartir dela șcôla.

Recursele instruate conform prescrișelor statutului
organic adresate comitetului parochial din Șiria sunt a-sue
subscerne subscrisului protopresviter până în 9/21 Iuliu
1895. căci cele întrate mai târđiu nu se vor lua în con-
siderare. Dela recurenți să mai recere ca să se prezenteze
în cutare Duminecă ori sêrbătóre la st. biserică din Șiria
spre a-si arêta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com. parochial dela 30 Apr-
lie 1895.

Dr. Iacob Hotaranu, m. p.   *Alesiu Doboșiu, m. p.*
preside.   notar.

În conțelegere cu: GEORGIU POPOVICIU, m. p. pro-
topresviter.

Să escrie concurs pentru postul de învățătore dela
șcôla gr. or. rom. de fete din Banat-Comloș, cu termin
de alegere pe 11/23 Iunie c.

Emolumintele sunt: 300 fl., v. a. în bani, 3 orgii
paie și 20 fl. v. a. pentru locuință și grădină.

Dela recurente să pretinde, testimoniu de cualifica-
țiune cu calculi buni, examen din limba magiară și estras
de botez.

Suplicele de concurs instruate conform prescripșe-
lor statutului org. și adresate comitetului parochial din Ba-
nat-Comloș, sunt a se înainta la P. On. D. Paul Miulescu,
protopresbiter și inspector de șcôle în Nagy-Komlós, co-
mitatul Torontal.

B.-Comloș, din ședința comitetului parochial ținută
la 14/26 Maiu 1895.

Mihaiu Păcătanu, m. p.   *Vichentie Groșoreanu m. p.*
not. ad hoc.   președinte.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. pro-
topresbiter și inspector școlar.